

EL MÈTODE ESCOLTA

INTRODUCCIÓ

1. L'Escoltisme és un Joc

Baden Powell deia que l'escoltisme és un joc, una eina educativa que respon a uns objectius fonamentals, es construeix a partir d'uns elements bàsics i es posa en pràctica a través de les activitats que, a la vegada, són també jocs.

El joc té com a conseqüència el gust per aprendre, per aconseguir un objectiu, gràcies a les seves característiques essencials: l'acció, la imaginació, l'aventura, la diversió, l'agrupació en equips, el repartiment de rols i el respecte a les normes pactades.

En aquest joc no només participen els nens, nenes i joves, sinó també els i les responsables. Tothom té un rol necessari, un paper imprescindible a desenvolupar, el qual el seus objectius i bases han de ser coneguts.

2. L'Escoltisme és un Mètode

El Mètode Escolta és un sistema educatiu que està format per diferents elements que es complementen i s'integren; cadascun respon a una funció educativa concreta però també necessita dels altres. Per utilitzar-los correctament hem de tenir en compte el nivell de desenvolupament de cada nen, nena o jove i de la Unitat, així com les seves característiques i circumstàncies específiques.

El Mètode parteix d'una idea fonamental: confia que cada persona és capaç de responsabilitzar-se del seu propi desenvolupament. Ella és la protagonista del procés educatiu, el Mètode només és el quadre estructurat que serveix de suport i de guia; a aquesta idea de partida l'anomenem *autoeducació*.

La clau del progrés personal de l'Escoltisme és que cada nen, nena o jove, a partir dels seus centres d'interès, desenvolupa les seves capacitats i habilitats per descobrir nous interessos i desenvolupar noves capacitats i habilitats, segons el seu propi ritme. El Mètode, utilitzat correctament, assegura que s'aconsegueixin una gran part dels objectius; la labor dels i les responsables és aplicar-ho de manera enriquidora i flexible, adaptant-ho a cada realitat, revisant constantment i evitant allunyar-nos dels objectius.

3. El Mètode Escolta s'articula en Programes i Projectes

Històricament hi ha hagut dues maneres de plantejar-se la dinamització del joc escolta: un sistema de Programes i un sistema de Projectes. Cadascun d'ells té avantatges i inconvenients.

El Sistema de Programes, centrat sobretot en el progrés individual, proposa el desenvolupament d'objectius a llarg termini sobre una línia de treball bastant predeterminada i concreta. Disminueix les possibilitats creatives, tant de la persona que educa com de la persona que està educant-se, però condueix més fàcilment a la consecució dels objectius.

El Sistema de Projectes, fonamentalment orientat cap al progrés comunitari, proposa treballar a través d'activitats complexes articulades a partir de la seqüència *reflexió-acció-reflexió*, proposades per la persona que s'està educant i de durada més o menys definida, sobre les quals l'educador o educadora haurà d'assegurar la presència d'objectius educatius, en ocasions difusos.

En línia amb la major part de l'Escoltisme Catòlic a Europa, Scouts MSC opta al seu Programa de Joves per un sistema mixt, en el qual coexisteixen itineraris de progrés individual adaptats a cada persona amb projectes comunitaris molt oberts a la creativitat, que contribueixen a reforçar el desenvolupament del progrés personal.

ELS ELEMENTS DEL MÈTODE

1. La Llei i la Promesa

La Llei i la Promesa tenen una doble vessant que és necessària conèixer:

a) La Llei i la Promesa són els principals textos escoltes ideològics:

La Llei Escolta afirma un conjunt de valors universals que proposen una forma de vida, una proposta concreta i pedagògica que realitza l'Escoltisme. L'acceptació d'aquests valors és necessàriament una opció personal i lliure. Aquest compromís públic i solemne és la Promesa Escolta.

El contingut de la Llei i la Promesa és el mateix a tot el món i cada escolta l'assumeix personalment; d'aquesta manera la Llei i la Promesa constitueixen la clau de la unitat ideològica del Moviment Escolta

b) La Llei i la Promesa constitueixen l'element central del Mètode Escolta

En l'Escoltisme creiem que els principis i objectius de l'educació no han de ser només un assumpte de les persones adultes; perquè els nens, nenes i joves es converteixin en responsables del seu propi desenvolupament a través del joc escolta. En conseqüència, és necessari presentar-los directament els objectius educatius del Moviment en un llenguatge accessible d'acord amb la seva edat (aquesta és la funció metodològica de la Llei Escolta) i han de poder decidir personalment si es comprometen a esforçar-se per aconseguir aquests objectius (aquesta és la funció metodològica de la Promesa Escolta).

La Llei i la Promesa són, per constituir la seva base ideològica, l'element central del joc escolta sobre el qual s'articulen tots els altres elements; per això ha de presidir tota l'activitat escolta, sense limitar-la a determinats moments de caràcter més simbòlic.

Fer la Promesa suposa una experiència fonamental en l'itinerari personal de qualsevol escolta, per la qual cosa requereix un mínim de maduresa i aprofundiment perquè el seu contingut pugui ser assumit amb responsabilitat.

Els textos han d'adaptar-se a cada edat en un procés d'acostament progressiu a la seva assumpció definitiva. La metodologia de cada Unitat defineix com ha de ser la profunditat de la Llei i la Promesa per a cada etapa i les seves formulacions.

El text de la Llei Escolta a *Scouts MSC és:

1. L'escolta és digne de confiança.
2. L'escolta és lleial.
3. L'escolta és útil i servicial.
4. L'escolta és amic de tots i germà de tot escolta
5. L'escolta respecta profundament a les persones.
6. L'escolta veu en la naturalesa l'obra de Déu i la protegeix.
7. L'escolta no fa les coses a mig fer.
8. L'escolta supera les dificultats amb alegria.
9. L'escolta és auster, treballador i té cura dels béns.
10. L'escolta és sa.

El text de la Promesa Escolta a Scouts MSC és:

Prometo pel meu honor i amb l'ajuda de Déu fer tot el que pugui per:

- *complir els meus deures amb Déu i el meu País,*
- *ajudar als altres en qualsevol circumstància*
- *i complir la Llei Escolta.*

També podem considerar, com a manifestacions d'aquest element, el compromís inicial que s'adquireix quan una persona s'incorpora al Moviment, així com la signatura de les Cartes d'Unitat o altres compromisos similars que contempli la metodologia de cada Branca.

2. L'educació a través de l'acció

Baden Powell donava als i les responsables escoltes aquest consell: “*deixeu que s'equivoqui; a través dels errors es construeix l'experiència.*”

En l'Escoltisme s'aprèn a través de l'experiència i no d'un ensenyament teòric: reconeixem el valor de les activitats espontànies dels nens, nenes i joves i confiem en elles com a motor de l'experiència escolta, que es converteix en un sinònim d'acció i d'aventura.

Per aconseguir els objectius educatius, l'Escoltisme proposa al nen, nena o jove una sèrie d'experiències significatives desenvolupades a partir dels seus centres d'interès, que s'articulen en gran mesura entorn de projectes. El nen, nena o jove és part activa en el procés des de la proposta a la revisió i celebració de les accions. D'aquesta manera les activitats responen de manera efectiva als seus eixos d'interès.

Un nen, nena o jove comprendrà millor el que li diem si ho pot relacionar amb una experiència que ja té; les experiències es fan significatives en gran mesura gràcies a la seqüència de *reflexió-acció-reflexió*. Aquest mecanisme permet obtenir i interioritzar respostes conseqüents del procés des de la seva proposta fins a la seva execució. Per aquesta raó des del seu origen l'Escoltisme s'ha definit com una pedagogia activa, en la qual s'aprèn del que es viu.

3. La vida en petits grups

- El petit grup

El petit grup és una font d'experiències que contribueix decisivament al desenvolupament integral de la persona.

En concret, el joc escolta es desenvolupa prioritàriament en petit grup perquè garanteix la participació, el protagonisme, l'assumpció de responsabilitats i la corresponsabilitat en el progrés de les persones que integren el grup d'iguals. D'aquesta manera es facilita la interacció positiva dels seus integrants, atenent als interessos i necessitats de tothom i permetent l'aportació de cada persona pel bon funcionament del conjunt.

- La unitat i el grup escolta

Els petits grups es relacionen entre si, es complementen i integren, generant altres àmbits majors en els quals també té lloc l'activitat escolta, especialment la unitat, en la qual es desenvolupa gran part del programa, així com el grup escolta, que integra a les unitats de les diferents branques, permet la continuïtat de la seqüència pedagògica i constitueix l'estructura bàsica del Moviment a nivell local.

- Els àmbits associatius i internacionals

Encara que en menor mesura, una altra part de l'activitat escolta es desenvolupa en àmbits associatius i internacionals, que permeten la trobada, la convivència i la cooperació amb la resta d'escoltes i expressen la dimensió universal del Moviment.

- El joc institucional

A través del joc institucional s'articula la vida comunitària en tots els àmbits en els quals té lloc l'activitat escolta, així com la relació que tenen entre ells. Gràcies a aquest joc, es construeix una petita societat que permet iniciar-se en la vida social i democràtica. Està compost per una sèrie d'elements que s'interrelacionen:

- L'associació natural en grups d'amics i amigues.
- La col·laboració entre nens, nenes i joves amb diferents nivells de maduresa i experiència.
- La possibilitat d'assumir i confiar responsabilitats concretes.
- L'existència d'espais democràtics per a la participació, la presa de decisions i l'avaluació en tots els nivells del Moviment.
- L'experiència de representar i ser representat/da.
- La igualtat de drets i responsabilitats entre persones de diferent sexe.

4. L'Acompanyament Adult

Cada responsable acompanya i ajuda personalment a cadascun dels nens, nenes i joves a jugar en l'escoltisme. El seu paper és, sobretot, el d'assegurar que els objectius educatius del Moviment estan presents perquè cada escolta pugui progressar extraient les seves pròpies conclusions de les experiències que viu.

Per a això, orienta, recolza i confia responsabilitats als nens, nenes i joves, assegurant-se que tinguin les condicions adequades que necessiten i els mitjans per desenvolupar les activitats que els interessin.

L'activitat de la Unitat es gestiona conjuntament entre els nens, nenes i joves amb les persones adultes que els acompanyen: tots prenen part en les decisions, cadascun des del seu rol.

Amb el respecte mutu i l'establiment de vincles emocionals positius, l'acció pedagògica de cada responsable amb els nens, nenes i joves es recolza en el seu exemple personal, que constitueix la seva eina educativa fonamental.

Per aquesta raó, és necessària la identificació de cada responsable amb la proposta de valors del Moviment i el seu compromís amb ells per exercir la seva tasca educativa voluntària des de la lògica del Programa Escolta, tant amb els educands com amb la resta de responsables, d'acord amb allò establert al Programa d'Adults.

5. El Progrés Personal

El progrés personal en l'Escoltisme, que comença amb la incorporació al Moviment, és el camí recorregut per cada nen, nena i jove per aconseguir els objectius personals que s'han proposat dins del marc d'objectius propis de cada Branca.

En el Mètode Escolta, el progrés té una sèrie de característiques que el defineixen:

- És relatiu a cada persona, dinàmic i continu: els passos de progrés són particulars i diferenciats per a cadascuna, de manera que, allò que per a una persona pot ser normal, per a una altra persona pot ser un gran assoliment que els seus companys i companyes, així com els i les Responsables han de valorar i reconèixer.
- És autoregulat, perquè, encara que els i les responsables han de motivar el progrés, és el propi nen, nena o jove qui decideix fins a on vol arribar.
- El Petit Grup i la Unitat viuen el progrés de cada membre, ho integren i ho valoren com a part del progrés comunitari, per la qual cosa no és competitiu.
- És valorat per cada escolta i pel grup d'iguals, de manera que els i les responsables no són els únics encarregats de reconèixer-ho.
- És reconegut de manera simbòlica i públicament, valorant la intenció i el compromís per part del nen, nena o jove d'aconseguir un objectiu, no la consecució del mateix; reconèixer el progrés no pretén premiar, sinó simbolitzar un compromís per reforçar-ho.
- Té en compte l'evolució de cada persona dins de l'àmbit escolta, però també el que ocorre en la seva vida quotidiana, per la qual cosa és necessari establir relacions amb la resta dels seus agents educatius per aconseguir uns resultats globals que siguin adients amb els objectius.

D'aquesta manera, el sistema de progrés personal escolta pretén que cadascú, d'acord amb la seva edat i característiques, compregui els objectius educatius (què espera l'Escoltisme d'ell o ella), elabori el seu propi pla personal de progrés i vegi reconegut els seus esforços, més que els resultats.

D'altra banda, la recerca del progrés comunitari estimula el progrés personal de cada membre del petit grup i de la unitat. La conseqüència del progrés personal de cada escolta genera el progrés comunitari.

A cadascuna de les Branques es proposa un itinerari de progrés personal de tres etapes:

- a) Integració: la persona entra al Petit Grup i a la Unitat i va coneixent als seus companys i companyes així com el que l'Escoltisme li proposa en aquesta Branca, les

normes del joc. Aquest període finalitza amb la celebració del compromís, expressat en la Promesa.

b) Compromís: és l'etapa en la qual es desenvolupa el servei que neix de la Promesa, tractant d'avançar d'acord amb els objectius educatius de l'Escoltisme

c) Servei: el nen, nena o jove té assumida en gran mesura la proposta d'aquesta Branca, i exerceix una labor de lideratge positiu, arribant a ser un suport pel grup i un animador de la Unitat.

6. La Vida a la Naturalesa

La Naturalesa constitueix el marc privilegiat de l'activitat escolta en totes les branques i per a totes les persones que formem el Moviment.

És el marc idoni per al desenvolupament dels sentits, de les habilitats personals i de la sensibilitat. En ella és més fàcil percebre i valorar allò essencial.

És també un mitjà de socialització, d'acostament personal i de solidaritat. Permet aprofundir en la confiança i adquirir responsabilitat individual i enfront del grup.

És l'ambient més adequat per descobrir i assumir el lloc de l'ésser humà dins l'Univers, facilitant l'obertura a la Transcendència.

7. El marc simbòlic

El marc simbòlic és el llenguatge propi del Moviment, que permet a tots els seus membres desenvolupar una comunicació pròpia adaptada a cada edat. Aquest llenguatge dóna lloc a un sistema d'identificació que cohesiona els grups i reforça el sentiment de pertinença a través de la coherència en el desenvolupament del Programa de Joves i del Programa d'Adults.

Està format per un conjunt de símbols que representen la proposta educativa de l'Escoltisme: el fulard, la flor de lis, els colors de les Branques, les cançons, les tradicions, les cerimònies... Elements amb significat, que ajuden a crear un escenari, una atmosfera que conté els valors i la proposta del Moviment i els fa més accessible als nens, nenes i joves.

El llenguatge s'adapta a cadascuna de les Branques, en marcs estables que partint de la creació d'"imaginariis" sobre els quals desenvolupar el joc, passen al "repte" en les edats intermèdies (aventura) i finalitzen en la pròpia "realitat" en les etapes de pas a la vida adulta. D'aquesta manera permet traslladar els valors de l'escoltisme a través d'un joc fins a la vida real.

Documento aprovat a la 53ª Asamblea General Ordinaria del Movimiento Scout Católico
Santiago de Compostela, 30 i 31 d'Octubre de 2011
Text Llei i Promesa Aprovat a la 54ª Asamblea General Ordinaria
Pozuelo de Alarcón, 7 i 8 de Maig de 2011